

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT MAGASIN

HAMNBILD FRÅN GÖTEBORG. — FOTO. ALLARD, GÖTEBORG.

22:DRÅ ÅRG.

DEN 18 SEPT. 1921

N:o 51

Foto. Almqvist & Preinitz, Sthlm.

Klisché: Göta Ritbyrå & Klischéanstalt, Gbn.

Axel Wallén

I och med det vidsträcktare utnyttjande av vår vattenkraft, vartill elektrotekniken givit möjlighet, blev det ett ännu större praktiskt intresse än förut att erhålla noggrann kännedom om våra svenska färskvattensförhållanden, särskilt genom anordnande av fortlöpande vattenståndsobservationer i de olika vattendragen och dessas bearbetande, genom anställande av dessa kompletterande hastighetsmätningar, varigenom kännedom erhålles om de avrinnande vattenmängderna, genom undersökningar av förhållandet mellan den fallna nederbörden och flodernas vattenmängder, grundvattensundersökningar, utredningar om möjligheten av att genom sjöregleringar och andra dylika hjälpmedel förbättra avrinningsförhållandena med mera sådant. Den länge svävande frågan om inrättandet av en särskild hydrografisk undersökning av våra färskvatten bragtes därför år 1907 till en provisorisk lösning genom inrättande av en särskild hydrografisk byrå, som år 1918 förenades med meteorologiska centralanstalten till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, varmed en tillfredsställande ordning av hithörande undersökningar först kan anses ha vunnits. Under de fjorton år en anstaltsmässig hydrografisk forskning sålunda varit anordnad i vårt land har den hela tiden haft förmånen stå under ledning av samme man, numera överdirektören d:r Axel Wallén, vilken förnämsta förtjänsten tillkommer av de synnerligen viktiga och omfattande resultat, som uppnåtts.

— *Axel Wilhelm Wallén* är född i Göteborg den 27 juli 1877 samt son till köpmannen därstädes Carl Wilhelm Wallén och hans maka Axia Leontine Agrell. Efter mogenhetsexamen vid Göteborgs latinläroverk år 1895 kom han som student till Uppsala, där han år 1898 avlade filosofie kandidatexamen och därefter ägnade sig åt huvudsakligen meteorologiska studier under H. H. Hildebrandssons utmärkta ledning. Åren 1901—05 tjänstgjorde han som amanuens och därefter under ytterligare ett år som assistent hos denne, men hade redan tidigt slagit in på den hydrografiska forskningsriktningen och 1902—03 anlätats som assistent av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen. Sedan han år 1905 avlagt filosofie licentiatexamen, var det ock genom en avhandling med ämne från detta område — *Régime hydrologique du Daléfl* — införd i Uppsala geologiska institutions bulletin — som han följande år förvärvade sig den akademiska graden. Samma år vann han förordnande som docent i hydrografi vid Uppsala universitet — den första akademiska lärareplatsen i detta ämne — och utsträckte sina hydrografiska undersökningar till ett sydsvenskt område, nämligen Lagan och Nissan, för att få tillfälle till en jämförelse mellan därvid erhållbara resultat och de för Dalälven vunna. Samtliga dessa vanliga undersökningar utmärkte sig genom det noggrannaste aktgivande på alla på nederbörd, avrinning, avdunstning, snömagasinering och snötillförsel inverkan omständigheter i förening med en högt utvecklade vetenskaplig kombinationsförmåga och då hydrografiska byrån med 1908 års ingång trädde i verksamhet, voro meningarne icke delade om, att Wallén var rätte mannen att träda i spetsen för densamma såsom föreståndare, i sammanhang varmed han avgick från sin docentur.

Den uppgift, varmed Wallén nu närmast grepp sig an, var en omfattande undersökning om Vänerens vattenstandsvariationer, vars resultat utgavs från trycket år 1910, vilken publikation år 1913 efterföljdes av en annan om fleråriga variationer hos vattenståndet i Mälaren, nederbörden i Uppsala och lufttemperaturen i Stockholm. Vid dessa undersökningar kom han in på de intressanta problemen om de periodiska väx-

lingarna hos de meteorologiska elementen och dessas samband med kosmiska fenomen, speciellt solfläckarna. Genom hans och andras undersökningar får anses ådagalagt, att ett samband mellan solfläckarnas relativa förekomst och värdena på temperatur, nederbörd och lufttryck verkligen existerar, ehuru tiderna för de meteorologiska variationerna icke äro samtidiga, ävensom att variationerna av de förra åtminstone i Nord-europa ha tvenne maxima och minima under samma solfläcksperiod. I praktiskt hänseende viktigare ha emellertid varit hans framgångsrika studier över vattenståndens och vattenmängdernas fleråriga variationer och dessas samband med nederbörden och de övriga meteorologiska faktorerna. Därigenom har han nämligen satts i tillfälle att finna metoder att förutberäkna vattenståndet och med dem lyckats åstadkomma årligen sedan år 1915 i Teknisk Tidskrift offentliggjorda vattenståndsförutsägelser, vilka med god framgång kunnat tillämpas i praktiken. Vid dessa undersökningar har han på ett synnerligen lyckligt sätt förstätt hålla medelvägen mellan å ena sidan den rent empirisk-statistiska riktning, som i regel måste inskränka sig att uppvisa, huru det verkligen genomsnittligt eller med större eller mindre sannolikhet förhåller sig, och den rent matematisk-fysiska, som gör anspråk på att söka uppstålla matematiska lagar för sammanhanget mellan företeelserna.

Ett annat område, varpå Walléns forskning lämnar intressanta praktiska resultat, är sammanhanget mellan klimatet och särskilt skörden i Sverige. Jämsides med engelska forskare har han uppvisat storleksordningen av de klimatiska faktorernas betydelse för växlingarna i skörderesultatet samt att man ofta under vegetationsåret kan urskilja vissa kritiska perioder, under vilka väderleksförhållandena äro särskilt viktiga. Dessa undersökningar hava sin praktiska betydelse såväl med hänsyn till möjligheten att på ett relativt tidigt stadium av vegetationsåret bedöma skörderesultatet som också att såsom komplement till sortförädlingen skapa för skilda klimatförhållanden motsändskraftiga och rikt givande sorter. Man har också i vårt land börjat att med speciell hänsyn till de nordiska förhållandena insamla agrikulturmeteorologiska rapporter för att i framtiden möjliggöra mera detaljerade studier av hithörande slag.

Vid Nils Ekholms avgång som chef för meteorologiska anstalten och dennas samtidiga omorganisation till en meteorologisk-hydrografisk anstalt 1918, kallades Wallén till överdirektör och förste chef för den sålunda utvidgade anstalten. Som sådan har han lagt stort intresse i dagen för väderlekstjänstens anordnande på ett för de praktiska behoven mera tillfredsställande sätt. Med stor tillfredsställelse har man sålunda på västkusten erfarit hans kraftiga understödande av förslaget att i Göteborg eller dess grannskap upprätta en så att säga filial till den centrala anstalten, som skulle möjliggöra en för den härifrån utgående sjöfarten och framför allt fisket effektivare väderlekstjänst. Även för tillgodoseende av jordbrukarnes behov av mera detaljerade "väderlekstut-sikter" har han lagt i dagen ett varmt intresse. Det är sällan man hos samme person finner förenade såsom hos honom en utpräglad vetenskaplig begäring och forskningsiver och en klar blick för betydelsen av att forskningen städe bevarar sambandet med det praktiska livets olika intressen och behov.

Sedan år 1909 är Wallén i äktenskap förenad med Ingegerd Lovisa Hessle, dotter av framlidne härads-hövningen Christian Ludvig Hessle och hans maka, född Darin.

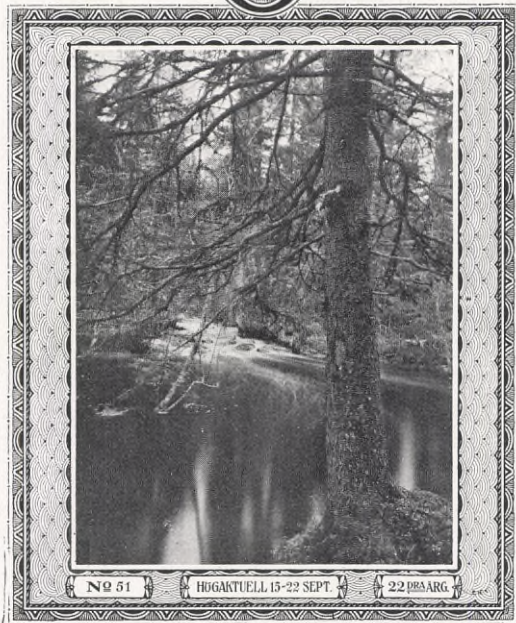
Den kända pedagogen grundläggarrinnan av Rudebeckska skolan i Göteborg *fröken Sigröd Rudebeck* fylde den 7 sept. 90 år och blev på bemarkesdagen, vilken hon firade i sitt hem i Stockholm, föremål för de hjärtligaste hyllningar.

Fröken Rudebeck, dotter till kontraktsposten Per Erik Rudebeck i Norrköping och hans maka Sigröd Gustava Brydolf, bedrev efter att hava genomgått Cecilia Fryxells seminarium fortsatta studier i utlandet, var därefter 1860-66 privatlärarinna samt från sistnämnda år till 1869 föreståndarinnan för Majornas elementarläroverk för flickor i Göteborg. Vad som föranledde henne att lämna denna befattning var längtan efter en egen skola med ett program tillrättat efter andra riktlinier än de för flickläroverken vid denna tid vanliga. Planen bringades till utförande hösten 1869 under icke alltför goda auspicer. Efter hand vann skolan dock förtroende, relevanta växte och verksamheten utvecklades snabbt. Från en mycket blygsam början med endast en elev har Rudebeckska skolan skjutit så kraftig växt, att den nu omfattar 8-klassigt läroverk, gymnasium samt folk- och småskoleläroverksseminarium samt räknar mer än tusen elever.

Som pedagog har fröken Rudebeck utfört ett banbrytande arbete på flickundervisningsområdet, i det att hon bredvid den teoretiska undervisningen beredde rikligt rum även för den praktiska. Efter att hava givit vidgad plats åt handarbetsundervisningen upptog hon 1880 träslöjd och 1887 praktisk huslig ekonomi samt tillklippning och klädsömnad på läroplanen. Samtidigt härmed infördes i fråga om läsämnen nya praktiska arbets- och tidsbesparande lärometoder.

Vid läsarets slut 1904 avgick fröken Rudebeck på grund av den höga ådern, vilken lade hinder i vägen för ett fortsatt arbete, från ledareposition vid skolan och överflyttade till Stockholm. Hennes intresse för det läroverk, vars grund hon lagt och som

18 September 1921 Lösnummer 35 öre
HVAR 8 DAG
• ILLUSTR. • • MAGASIN •

OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 51.
I grön dubbelton-färg.

"Ack Värmeland du sköna...". Motiv från Örbäcken, Hagfors. — Efter foto. av byggmästaren Josef Elm, Hagfors.

Kliché: Gots Ritbyrå & Klichéanstalt, Gbg.

avdelning, Fruntimmersföreningens flickskola i Göteborg, sjukvårdsanstalten "Vilhelmsro" m. m.

Till bild å sid. 804.

Det börjar allt tydligare konstateras att av den mängd konstverk, som under kriget från utlandet tillfördes Sverige en-

dest ett fåtal äger någon större betydelse. Det rika konstutbyte, som antogs ha blivit tillfört vårt land, har så småningom blivit i hög grad reducerat med avseende å det konstnärliga värdet. Men bland undantagen finns särskildt att märka ett konstverk, som tillfördes oss av skeppsredaren Erik Brodin våren 1920, nämligen Rembrandts underbara målning "Falkeneraren", inköpt från Paris för 1,100,000 francs. Emellertid har nu detta mästerverk ånyo kommit ut i marknaden och fara föreligger att det kan gå från Sverige om ej tillräckligt kapital kan uppbringas att få den definitivt förvärfvad för vårt land. För närvarande är tavlan utställd hos Bukowskis i Stockholm.

Chefen för Statens historiska museum för konst i Köpenhamn, doktor Carl Madsen, som just besökt Stockholm och där under tagit det märkliga konstverket i betraktande, har uttalat det omdömet att tavlan så kerligen är den märkligaste Rembrandt som finnes i Sverige undantagandes Nationalmuseums dyrbaraste pärla, Bataernas sammansvärjning. Beträffande äktheten finnes numera icke heller något tvivel. Tillkomståret synes vara omkring 1665.

under hennes hägn nått en sådan betydande framgång, är dock alltför lika livligt. Som ett erkännande av den värdefulla insats hon gjort på det svenska undervisningsväsendets område fick fröken Rudebeck 1906 mottaga medaljen "Illis quorum".

På 90-årsdagen uppvaktades fröken R. av bl. a. representanter för Rudebeckska skolan, dess lärarekår och elever.

*

En av Göteborgs inom det sociala och filantropiska arbetet mest kända kvinnor *fru Ingeborg Gibson* fylde den 2 sept. 70 år. Dotter till grosshandlaren Carl Ossian Kjellberg i Göteborg och hans maka Ingeborg Arnoldson, ingick hon 1872 giftermål med den kände industridkaren chefen för Jonsereds fabriker disponent William Gibson. Varmhjärtad och livligt socialt intresserad kände hon starkt de förpliktelser, som följde med hennes ställning som maka till en man, under vilken en stor arbetspersonal sorterade, och bemödade sig outtröttligt att på bästa sätt ordna för arbetarfamiljerna vid fabriken, ett arbete som rönt livligt erkännande. Vid denna tid kom henne bl. a. till del förtroendeuppdraget att vara ledamot av Partille skolråd. Efter sin makes år 1917 timade bortgång flyttade fru Gibson

1. Göteborg, där hon sedan varit bosatt. Ordförande i damskapskapet "Iris" i Göteborg sedan dess stiftande år 1900, i vilket hon deltog, har fru G. även nedlagt ett nitiskt arbete inom Röda korset, Fredrika Bremerförbundets Göteborgs-

orig. Jager, Sthlm. Kliché: Bengt Silfversparre.
FRÖKEN SIGRÖD RUDEBECK.
90 år 7 sept.

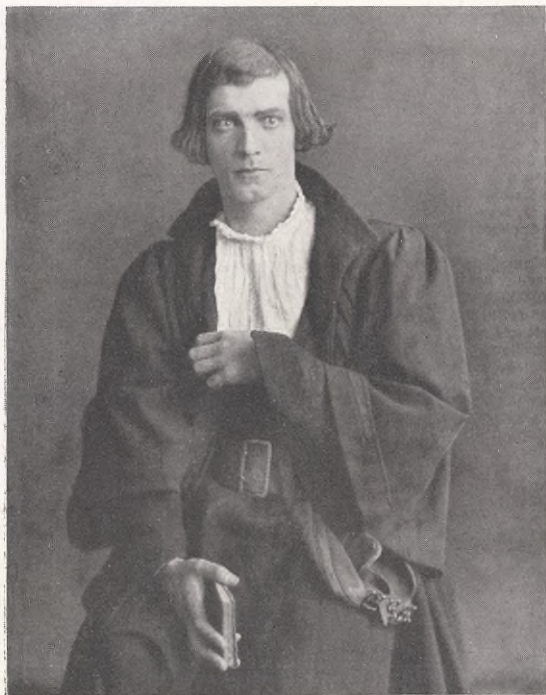
Foto. Jonason, Gbg. Kliché: Bengt Silfversparre.
FRU INGEBORG GIBSON, FÖDD KJELLBERG. 70 år 4 sept.

Som bekant har prins Eugen hört till dem som från första början allra ivrigast arbetat för Stockholms nya stadshus konstnärliga utsmyckning och bland annat för byggnaden utfört en serie stora fresker, kallade med ett gemensamt namn "Staden vid vattnen" och utgörande en varm hyllning i färger till den svenska huvudstadens skönhet, som så många gånger förut återgivits av den furstlige konstnären. Omedelbart efter återkomsten från sin sednaste långa resa till Grekland och Italien har emellertid prinsen påbörjat ett nytt konstverk för stadshusets räkning, nämligen en fresk för stadskollegiets mindre sessionsrum, som är avsett att tagas i bruk redan på senhösten innevarande år. Arbetet med fresken, för vilkens fullbordande till utsatt tid prinsen måste helt lägga om sina sommarplaner, börjar nu närma sig sin fullbordan och man kan redan nu konstatera att här åstadkommits ett konstverk, som till såväl stil som färgskala vida skiljer sig från sin skapares vanliga. Färgerna äro uteslutande rött, grått och svart och kompositionen överraskar med en påfallande kärvhet och stränghet, som helt bortelimerat allt det lyriskt veka och känsliga i konstnärens tidigare produktion.

PRINS EUGEN VID SIN NYA FRESKOMÄLNING I STOCKHOLMS STADSHUS.

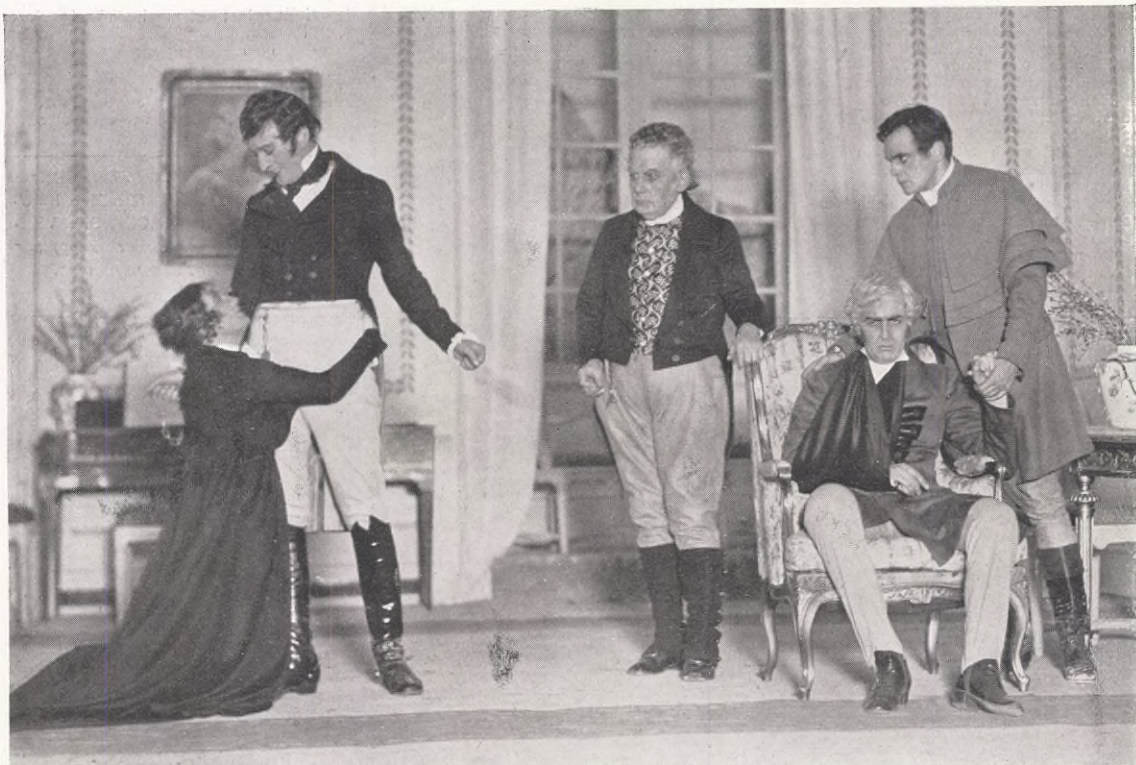
Foto. Almborg & Pryoritz, Sthlm
Kliché: Göds Ritzgrå & Klichéanstalt, Ölp.

K. DRAMATISKA TEATERNS SENASTE "MÄSTER OLOF".
Herr Uno Henning. — Foto. Flodin, Stockholm. — Kliché: Bengt Silfverparre.
Text å sid. 815.

REMBRANDTS "FALKENERAREN" UTSTÄLLD I STOCKHOLM. — Efter fotograf. — Kliché: Bengt Silfverparre.
Text å sid. 803.

En mer än vanligt märklig svensk succés var det, som inledde Mindre Dramatiska teaterns höstsäsong och den sällsynt starka pjäsens författare torde av denna början att döma vara ett namn att räkna med inom vår, åtminstone vad det sista decenniet beträffar, icke allt för betydande dramatiska litteratur. *Ivar Thor Thunberg* är också ung, endast ett par och trettio år och har en ganska underlig bana bakom sig. Uppvuxen under mycket fattiga förhållanden, förde han som yngling en hård kamp inte bara för att kunna förtjäna sitt uppehälle utan också för att förvärva kunskaper. Efter att en tid ha varit sjöman blev han skådespelare och

reste några år i landsorten. Från scenen övergick han till journalismen och är för närvarande redaktör för *Södertälje Tidning*. Redan 1917 fullbordade han sitt första egentliga arbete för teatern, ett treaktsdrama "Myror", som uppfördes på flera folkparksener både i Stockholm och landsorten, men gick tämligen spårlost förbi. På "Svenskt folk" har herr Thunberg arbetat i tre år och är nu sysselsatt med ett nytt dramatiskt arbete, som huvudsakligen är en dialog mellan två personer.

Ett förnyande av den intressanta författarebekantskapen vore av största intresse.

Efter porträtt. Kliché: Ernst Silfverparra.
J. T. THUNBERG.
"Svenskt Folks" lyckosamme författare.

Överst: "ROYAL SUÉDOIS" AV EINAR SMITH Å SVENSKA TEATERN. Fr. v. Fru Edt Erastoff (*Marie Louise Degener*), herr Gösta Ekman (*Charles Veaugrand*), Justus Hagman (*Christer Leván*) och Hugo Björne (*Robert Degener*).
Text å sid. 815.

Nederst: "SVENSKT FOLK" AV J. T. THUNBERG Å MINDRE DRAMATISKA TEATERN. Fröken Ebba Gardh (*Ingrid*) och herr Uno Henning (*Paul Almqvist*).

(Fotos. Almqvist & Preinitz, Sthlm)
Kliché: Ernst Silfverparra.

Efter porträtt. Kliché: Ernst Silfverparra.
FRÖKEN KERSTIN HESSELGREN.
Sveriges första kvinnliga ledamot av Riksdagen. — Text å sid. 815.

Ett fascinerande intryck efterlämnade uppförandet av "Dödsdansen" i Ägidienkirche i Lübeck under ledning av målaren Hans Holtorf från Heide i Holstein. De agerande voro lekmän, tillhörande "Schleswig-Holsteinische Volkspiele" och spela endast en månad i året. Texten är en bearbetning av de tyska trycken från 1463 och 1520 och med nära anslutning till den berömda dödsdansframställningen i Marienkirche. Spelet var enkelt och folkligt, kostymerna tidstroga, och i grupperingen samt de åskådliga, uttrycksfulla gesterna såg man att en säker hand haft ledningen av det hela. Det hela blev av djup och gripande verkan och därtill bi-

drog icke minst det musikaliska föredraget. På lämpliga ställen föll orgeln in i spelet med mäktiga ackord. Det var kompositioner och arior av Bach, fyllde av svärmod och dödsångtan och dessa underströko ytterligare det gamla medeltidsspelets högtidliga allvar och vemodfulla skräckstämning.

FOLKSPELET "DÖSDANSEN" UPPFÖRD I ÄGIDIENKIRCHE I LÜBECK UNDER DEN NORDISKA VECKAN "Döden", "Döden och Jungfrun" och "Döden och lantmannen".

Efter fotografier.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre, Sthlm—Gbg.

Efter porträtt. Kliché: Bengt Sjöversparre.
G. S. ÅKERHJELM.
F. 1878. † 11 sept.
Friherre. Godsägare. — Mälsåker.
Omkommen genom olyckshändelse.

En fruktansvärd bilolycka, för vilken ägaren till Mälsåkers slott friherre Gösta Åkerhjelm föll offer. Inträffade den 11 sept. vid Turinge kyrka på vägen mellan Mariefred och Södertelge. Friherre Å. företog tillsammans med ytterligare tre personer en tur i bil, vilken fördes av en chaufför. Denne körde, då han skulle vika undan för en mötande bil, för nära väggkanten med påföljd att bilen störtade utför en brant. Friherre Å. krossades under karrosseriet under det att de övriga passagerarna förblevo oskadade och chauffören endast erhöil lättare blussyrer. Den under så sorgliga förhållande borttryckte var född 1878'

*

Guvernören i distriktet Irum i belgiska Kongo löjtnant Walter Lindstedt, som hemkommit till Sverige för att besöka sin äldriga moder, har drabbats av hjärtslag och avlidit. Den bortgångne som var född 1880, reste 1905 till Kongo, där han avancerade till den ovan angivna höga administrativa befattningen. För sina insatser på det fredliga arbetets fält liksom för sina bragder under kriget mot tyskarne i Ostafrika, i vilket han deltog, belönades Lindstedt med ett flertal höga belgiska utmärkelsetecken.

Foto. Lindhe, Lidköping.
W. LINDSTEDT.
F. 1880. † 8 sept.
Löjtnant i Belgiska Kolonialarmén.
Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre, Sthlm—Gbg.

AVTÄCKNING AV CHAPMAN-MONUMENT I GÖTEBORG.

De på initiativ av Göteborgs sjöfartsmuseum i Göteborg anordnade högtidligheterna i anslutning till *Chapmans 200-årsminne*, för vars innebörd vi i närmast föregående nummer redogjorde, togo sin början den 9 sept. på Börsen, där en minnesutställning över Chapman anordnats. Sedan deltagarna i minnesfästen, ett stort antal bemärkta representanter för Nordens skeppsbyggeri och sjöfart, hälsats välkomna av skeppsredaren Dan Broström, hölls minnestalet av marinöverdirektören A. von Eckerman, som tecknade Chapmans levnadshistoria och hyllade honom för de utomordentliga tjänster han som skeppsbyggare gjort Sverige särskilt i fråga om svenska örlogsflottans nydaning. Sedan utställningen demonstrerats av direktör Hugo Hammar, som därvid talade över Chapmans inflytande på fartygskonstruktionens utveckling, begåvo sig fästdeltagarna till Gamla varvsparken, där avtäckningen av konstnären Rafael Råbergs mäktiga Chapmansbyst därefter med stor högtidlighet ägde rum. Efter det att statsministern O. von Sydow hållit högtidstalet och tackelset fallit, gavs utifrån fjorden 15 salutskott, varefter, sedan stadsfullmäktiges ordf. hr K. G. Karlsson å sta-

Fotos. Allarå, Göteborg.

MONUMENT ÖVER F. H. CHAPMAN REST I GAMLA VARVSPARKEN I GÖTEBORG DEN 9 SEPTEMBER. *Kliché: Göta Ritbyrå & Klichéanstalt, Gbg.* Statsminister von Sydow bjuder tackelset falla. — Överst: DEN BEKRANSADE BYSTEN AV F. H. CHAPMAN.

dens vägnar mottagit monumentet, kransnedläggning vid det samma följde. Bland kransarna märktes sådana från Svenska Flottan, från den i Göteborg samlade sjökrigsskoleavdelningen och Göteborgs och Bohusläns avdelning av föreningen Sveriges

flotta samt vidare från norska och danska sammanslutningar. — Den i samband med minneshögtiden i Göteborg anordnade *Skandinaviska skeppsbyggarekongressen* tog sin början på följande dag.

Foto. Holmén, Sthlm.

NORDISK SKOLKONGRESS FÖR FYSISK FOSTRAN I STOCKHOLM under rektor C. Svedelius (X) ordjörandeskap. *Kliché: Göta Ritbyrå & Klichéanstalt, Gbg.*

Text å sid. 814.

VILHELMINA MUNICIPALSAMHÄLLE ELDHÄRJAT.

tan, spred sig trots det lugna vädret med våldsamt fart till närliggande hus och snart bildade kvarteren mellan Storgatan och sjön ett enda eldhav. Lågorna kastade sig över gatan och antände vid flera tillfällen de där liggande byggnaderna. men betvingades av brandmanskåpet, vilket utförde ett med hänsyn till den otillräckliga släckningsattiraljen synnerligen duktigt räddningsarbete. Enligt den verkställda undersökningen torde eldsvådan hava vållats av en bristfällig rökgång genom vars sprickor gnistor trängde ut. Värdet av det brunna torde uppgå till inemot en million. Försäkringar täcka endast en mindre del av detta belopp. De eldhärjade kvarteren företedde, före branden, den typiska bilden av en lappländsk kyrkstad med lätt-höpyttrade byggnader, uppförda utan någon enhetlig plan, samt beboddes av den fattigaste befolkningen.

Forts å sid. 816.

Fotos. Olson, Vilhelmina. Klische: Bengt Sjöförsparre.

1. och 2. FÖRE BRANDEN: 1, Storgatan av vilken allt mellan de två märkena å vår bild nedbrunnit. 2. Partii av Storgatan.

3 och 4. EFTER BRANDEN: 50-60 hus ödelades, verigenom 125 familjer om 400 personer blevo hemlösa.

Vilhelmina municipalsamhälle i Västerbottens län härjades den 5 sept. av en förrödande eldsvåda, vilken lade i aska ett 60-tal hus och gjorde 125 familjer om tillsammans 400 personer hemlösa. Elden som utbröt vid 8-tiden på morgonen i en byggnad vid södra sidan av Storga-

PÄSTEN I KINA.

FOTOS. OCH SKILDNING FÖR H. 8. D.

Efter fotografier.

Kliché: Goës, Gbg.

Hvar 8 Dags flitigaste meddelare från Kina, Herr Erik Nordström, redan förut personligen presenterad för våra läsare (årg. XXI:25) skriver från Harbin med översändande av ett antal fotografier från påst-dagarna i Kina följande:

Efter ett uppehåll av precis 10 år har nu lungpåsten återuppstätt och rasat här under hela vintern och våren. Den började med böldpest vid gränsen till Sibirien men utbreddes sig trots energiska försiktighetsåtgärder allt vidare omkring och nådde i februari fram till vår stad, där den uppträdde i form av lungpäst.

Forts. å sid. 814.

1. ISOLERINGSVAGNAR FÖR 'CONTACTS', d. v. s. sådana som varit i be-röring med påstsmittade. 45 vagnar ställdes till påstkommit-téns förfogande av järnvägen. — Doktor Wu (X).

2. HEMJORD AUTO-MOBILAMBULANS. Den ryske läkare som hade hand om denna vagn stupade ett par dagar efter den dag då foton togs. Denna vagn och 11 andra fordon hade till uppgift att fara omkring och uppsamla döda från gator och hem.

3. PÅSTHOSPITAL-LETS GÅRD.

4. VISITERING AV POSTVERKETS BREVBÄRARE. Sedan påsten tagit 6 av postens 50 brevbärare anställdes en läkare som hade att dagligen taga temperaturen på hela poststaben innan tillträdet till kontor eller annat arbete. Denna åtgärd var nödvändig för att skydda dem och andra för smitta. Vid $\frac{1}{2}$ grads feber följde genast isolering i särskilt hus.

5. EN TYPISK JORDHYDDA vid Djalainors kolgruvor. 40 kulis dogo på en dag i denna hydda.

TURIST-TRAFIKFÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE avhåller möte i Falsterbo den 28 augusti under landshövdingen greve R. de la Gardies (X) ordförandeskap. — Foto. Nelanderv, Malmö. — Klische: Coës, Öbg. — Text å sid. 811.

TYSKA FERIEBARN ÅTERKOMMA FRÅN VISTELSEN I SVERIGE. Ankomsten till Berlin den 4 September. Text å sid. 815. Däröver t. h. De svenska ledarne av barnens hemfärd: fr. v. Fru Maria Hjortzberg, Ingeniör J. Nielsen, fröken Sigrd Uddenberg. Bilden t. v.: SVERIGES SENASTE HJÄLPEXPEDITION TILL RYSSLAND. Doktor A. Odelberg (t. v) och kapten N. A. Watt-rang. — Pressfoto. — Text å sid. 811. Klische: Hengt Silfversparre.

Efter porträtt. Kliché: Ernst Silfversparre.
HERR LEOPOLD RÜGHEIMER,
 Stockholm, som under en bilfärd i
 Tyskland med sin fru varit utsatt
 för ett hotande rövaranfall.

För någon månad sedan meddelades genom pressen att direktör Leopold Rügheimer från Stockholm, som med sin fru befann sig på resa i Tyskland, under en bilfärd blivit utsatt för ett rätt så hotande överfall av stråtrövare. Enligt de närmare uppgifter som nu efter direktör Rügheimers återkomst till Sverige blivit delgivna inträffade händelsen under en färd genom Sachsen på vägen till Plauen, i landskapet Vogtland. Bilen fördes av en Berlinchaufför och överfallet skedde vid niotiden på kvällen då det redan var alldeles beckmörkt. Bilen började plötsligt bombaderas av kulor av vilka en träffade chauffören i foten så att han blev oförmögen sköta bilen. Tre maskerade män underkastade de resande en noggrann visitation, vilken dock blev föga givande på den grund att direktör Rügheimer haft sinnesnärvaro nog smussla ned sin plånbok på golvet i bilen och dölja den med foten. Förlusten inskränkte sig därför till icke fullt 1,500 mark. Chauffören måste senare inläggas på sjukhus för den skada han erhållit och överfallet anmäldes för polismyndigheterna utan att dock banditerna, i varje fall medan direktör Rügheimer ännu var kvar i Tyskland, blevo gripna.

Det har sedan länge varit ett önskemål för svenskarne i Leipzig att förvärva en egen fastighet där lokaler för en svensk kommersiell institution, vilken otvivelaktigt erfordras vid sidan av den konsulara representationen, kunde inrymmas och där svenska föreningen desslikes kunde beredas lokaler för sekretariat och sällskapsrum. Antalet resande svenskar i Leipzig har på sistone betydligt ökat, främst av mässbesökare. Andra stater av vida mindre affärscapacitet än Sverige, exempelvis Schweiz och Tjeckoslovakien, bestå sig redan med egna mässhus på centrala platser i staden. Ett lyckligt uppdrag till lösning av denna för Sverige viktiga fråga har nu kommit i och med att arkitekten David Blomberg i Stockholm erbjudit sig att i en honom tillhörig centralt belägen och välbyggd fastighet i Leipzig, Jakobstrasse n:r 1, inreda en våning på åtta stora rum till utställningslokaler för att sedermera, då så visar sig erfordrerligt, upplåta övriga tre våningar till hithörande ändamål. Översta våningen, bestående av tre stora sällskaps-

Efter porträtt. Kliché: Ernst Silfversparre.
FRÖKEN ASTA NILSSON från Stockholm,
 som sedan mer än ett år förestår Svenska
 R. K. och Rädda Barnens hjälpsamhet
 i Ungern.

Till bilder å sid. 810.

Turisttrafikföreningen för södra Sverige hade den 28 aug. årsmöte i Falsterbo under ordförandeskap av landshövdingen greve Robert De la Gardie. Ett väckt förslag att utvidga föreningens hitillsvarande program. Den utländska turisttrafikens ledande till föreningens verksamhetsområde, och låta det omfatta även den inhemska turisttrafiken, remitterades till arbetsutskottet för vidare utredning.

Efter fotografi. Kliché: Ernst Silfversparre.
SVENSKA LOKALER I LEIPZIG för mässutställare, konsulat och förening i huset Jakobstrasse n:r 1.

Efter porträtt. Kliché: Ernst Silfversparre.
FRU EMILIE RÜGHEIMER.

rum skulle då komma att disponeras av svenska föreningen medan övriga rum i denna våning inreddes till ett pensionat för svenska studerande. Den ekonomiska grunden för företags start har också redan blivit ordnad.

Till bild å sid. 810.

Sedan tiden före midsommar har Svenska Röda Korset och Rädda Barnen planerat en gemensam första hjälpsändning till Ryssland, vilken emellertid av olika anledningar blivit flera gånger uppskjuten. Efter av härvarande sovjetombud erhållet passvisum avreste emellertid den ifrågakvarande expeditionen, bestående av doktor A. Odelberg och kapten N. A. Watrang, den 4 september med ångaren Kalewipoeg närmast till Reval för att därifrån fortsätta direkt till Petrograd och sedermera till Moskva.

Expeditionen medför en första sändning av närmare 12 ton livsmedel för barnsjukhusen, ett parti fiskleverolja, barnmedicin och något sängkläder samt från Tyskland för 3000 kronor inköpt medicinsk litteratur för de ryska läkarna för att tillmötesgå en därom framställd särskild begäran. Varorna ha till huvudsakligaste del inköpts av Röda Korset och Rädda barnen men utgöra dessutom till en del frivilliga gåvor från enskilda personer och olika affärsfirmor. Hur lång tid expeditionen kan komma att ta är ju synnerligen ovisst och beror ju ytterst på framkomstmöjligheterna i Ryssland. Tidigast torde den vara att återförvänta om en månad. Något som helst att göra med den stora internationella hjälpmmission, som planeras, har den icke, utan utgör ett fristående, närmast undersökande företag.

LUFTFARTSKONFERENS I MÜNCHEN.

DELTAGARNE I LUFTFARTSKONFERENSEN I MÜNCHEN: 1. Prins Heinrich, 2. geheimerat Schütte, 3. ex. Riedinger, 4. generaldirektör Rumpfer, 5. professor Parceval, 6. marinbaurat Engberdinger, * kamrer C. R. Cramér, sekr. i Göteborgs aeronautiska förening. — Efter följande. * Efter följande.

Luftvetenskapliga konferensen, i München, anordnad av och egentligen endast avsedd för medlemmar av Wissenschaftliche Gesellschaft für Luftfahrt, har pågått dagarna den 4—9 sept. Konferensen, som leddes av W. G. L.s ordförande, Geheimrat Schütte, och övervars av bl. a. hedersordföranden prins Heinrich av Preussen, upplog i utom föreningsangägenheter ett flertal öredrag även som utförd till Augsburg med besök i Maschinenfabrik Augsburg—Nürnberg och Rumplarwerke, där flyguppställningar företogs. I fråga om föredragen samlades huvudintresset kring justizrat dr. Hahn's; "Fredsödrag, utmattum och luftfart". Konferensen hade rönt stor anseende i det över tvåhundra medlemmar infunnit sig.

Konflikten mellan tyska riksregeringen och bayerska regeringen har, efter en övergående ljusning, åter på ett oroväckande sätt tillspetsats. Den opposition Bayern reser mot riksregeringen i Berlin bottnar, dels i den bayerska lokalpatriotiska animositeten mot Preussen som den ledande makten i riket, dels i politiska meningsskilligheter i det att den starka

Forts. å sid. 816.

SPÄNNINGEN BAYERN-RIKSREGERINGEN. Bayerska statsmän och politiker i Berlin på väg till Rikssamfundet i och för förhandlingar med riksregeringen. 1. Dr. von Preger, Bayerns utomordentliga sändebud och befälhavande minister i Berlin, 2. Zellmeier, ministerialråd, 3. professor Hipfert, riksdagsman, ordf. i Centerpartiet, 4. dr. Schwegler, statssekreterare, 5. gem.-rådet Held, ordf. för Folkpartiet, 6. Loritz, regeringsdirektör och ställföreträdande regeringspresident i Oberbayern, 7. dr. Durr, ordf. i Demokrati. partiet.

Efter följande. * Efter följande.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

J. H. PALME.
Bankdirektör. — Djursholm.
80 år 16 sept.*

J. E. BERG.
Kamrer i Postsparbanken.
Sthlm. — 65 år 20 sept.*

A. SOHLMAN.
Direktör. — Stockholm.
55 år 20 sept.*

E. F. T. FEBVREL.
Bankdirektör. — Stockholm.
50 år 17 sept.*

J. HOLMBERG.
F. d. Handl. f. d. Komm.-man.
— Ronneby. — 80 år 30 aug.

A. E. LEFRIN.
Prost. Kyrkoherde. — Rättvik.
70 år 9 sept.*

K. H. A. FRIES.
Fil. Dr. — Geneve.
60 år 8 sept.*

C. L. JERNBERGH.
Kronokassör. — Eskilstuna.
50 år 7 sept.*

C. G. JOHANSSON.
Lantbrukare. F. d. Komm.-man.
Skara. 80 år 27 aug.

K. BELFRAGE.
Revisor i Sv. Lanm. riksföb.
— Göteborg. — 70 år 3 sept.

G. O. WESLIEN.
Kamrer. Komm.-man. — Lång-
ban. — 70 år 10 sept.

H. S. H:SON TAMM.
Godsägare. — Eneby Gård.
50 år 18 sept.*

A. H. LAGERGREN.
Direktör. — Göteborg.
60 år 7 sept.*

E. N. CARLGREN.
Hyp. banks ombudsman. —
Djursholm. — 50 år 16 sept.

N. BOUVENG.
Direktör — Stockholm.
50 år 30 aug.*

J. NERÉN.
Sjökapien — Stockholm.
50 år 2 sept.*

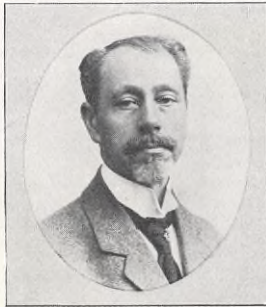
Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfersparre, Sthlm.—Gbg.

* Data å nästa sida.

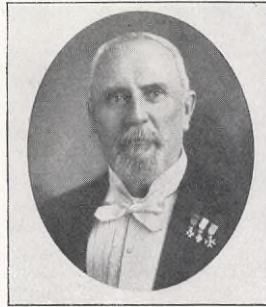
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

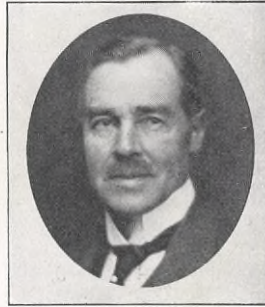
J. SCHRÖDERHEIM †.
Kansliråd. — Stockholm.
F. 1826. † 2 sept.*

C. A. ARVEDSON †.
Bankdirektör. — Stockholm.
F. 1853. † 4 sept.*

N. A. EWALD †.
F. d. Överinspektör. — Malmö.
F. 1855. † 2 sept.*

J. C. H. PRIPP †.
Ingeniör. — Göteborg.
F. 1861. † 3 sept.*

Klitch: Bengt Silfvergran.

HENRIK PALME. Stud. 56, ing.-elev. v. Trollhätte kanalbygge 57—58, kam.-ex. 60, e. o. tj.-man i olika ämb.-verk i Stockh. 60, not. i borgarståndet 65—66, i F. K. o. i bevilln.-utsk. 67—69. Grundl. 69 Stockh. in-teckn.-gar.-a-b. och sedan dess det stora bankföretagets verkst. dir. intill 19 o. dess styr.-ordf. sdn 07. Styr.-led. i Sv. bankfören., ordf. i Nässjö—Oskarsh. järnv. a-b. Stadsfullm. i Stockholm 72—84, led. av Lantbr.-akad. Biografi o. helsid.-portr. ärg. X: 49.

JOHN BERG. Stud. 74, intr. i Postv. tj. 79, i postsparb. tj. 84, rev. o. bokh. där s. a., kamrer o. sekr. där sdn 94.

ARVID SOHLMAN. Stud. 84, anst. å kontor 85—92; kamrer o. medarb. i Aftonbladet 92—01, kassadir. 01—07, ekonomidir. o. styr.-led. 07—21. Verkst. dir. o. styr.-led. i a-b Familjeboken sdn 16. Ord. i Sv. Tidn.-utgiv.-fören. 06—11, styr.-led. i Sv. Boktryck.-fören. 03—11.

EDMOND FEBVREL. Stud. 90, anst. i Allm. hyp. banken 93, kassör 97—07, i Stockh. disk. bank 07, kassadir. där; styr.-led. o. vice verkst. dir. v. Göteborgs banks centralkont. i Stockh. sdn 17. Led. av franska reform. förs. konsist. i Stockh. 06, led. av styr. f. All. franc. 07, Nat. fören. m. emigr. centr. styr. o. verkst. utsk. 09, styr. f. Franska hand.-kamm. i Sve-rige 18. Led. av Osc. förs. fattigv.-styr. 10—11.

ANDREAS LEFRIN. Stud. 75, prästv. 77, past.-ex. 90, kyrkoh. i By 91' e. o. hovpred. 97, kontr.-prost i Hedemora kontr 99, kyrkoh. i Rättvik 09. Insp. f. Avesta samsk. 99—10. Orator v. prästmöt. 12.

KARL FRIES. Stud. 79, fil. dr. 92. Sdn 87, sekr. i förb. mellan Sv. K. F. U. M. o. sdn 88 i Stockh. K. F. U. M., sdn 95 ordf. i Krisit. studentvärdsl.-förb. Sdn Innev. är bosatt i Geneve såsom generalsekr. i världens förnede K. F. U. M. Biografi o. helsid.-portr. ärg. XII: 7.

LAURENTIUS (LARS) JERNBERGH. Stud. 90, hovr.-ex. 97, kronokassör 1900. Kommerskolli. o. senare Socialstyr. ombud 01—20. Led. av Skytteförb. överstyr. sdn 03, led. av styr. f. Söderml. skytteförb. 03, ordf. 16; ordf. i länsadv. av Nat.-fören. m. emigrat. 10—20, styr.-led. i fören. Sv. Flotta sdn 10.

CARL GUSTAF JOHANSSON. På sin tid lantbrukare. Numera bosatt i Skara o. en av stadens äldsta innevånare; tidigare mångårig led. av skolråd o. fattigv.-styr.

HUGO TAMM. Äg. egend. Eneby-Gård i Upps. l. Led. av komm.-nmd. kyrko. f. skolråd. Ord. i hushålln.-nmd sdn 03, led. av hushålln.-sällsk. förvalt.-utsk. s. a., ordf. i länets nötböck.-prem-nmd 11, ordf. i Upps. l. lantmäns centralfören. 07, hushålln.-sällsk. led. i Sv. allm. lantbruks-sällsk. sdn 20.

AXEL LAGERGREN. Avreste 80 t. Amerika; inspektör f. Hvita Stjärnliniens o. senare f. Cunardlin. agenturer i västra Staterna. — Återkom t. Sverige 04 som Cunardlin. generalagent f. Sverige. Vid Svenska-Amerikaliniens start 15 dir. f. dess passageraradv. Styr.-led. i a. b. Hemygden, Turistraf.-förb.

NILS BOUVENG. Vistades efter avslut. skolstudier i För. Stat. o. åter-vände t. Sverige som chef f. firman F. W. Hasselblads, Göteborg, foto-graf. avd. vilket ombild. t. a. b. med B. som verkst. dir. Härifrån tog han initiativet t. svenska filminspelningar, till startandet av Victorlabio-grafen i Göteborg samt blev verkst. dir. i filma.-b. Skandia o. efter det-tas uppgående i a.-b. Svensk filmindustri meddir. är. Han lämnar i da-garne denna anställning f. att överflytta t. Amerika o. där exploatera skand. särsk. i svenska filmer.

JOHN NERÉN. Sjökept.-ex. 94, anst. h. Sydafrik. tobaks-bol. i Trans-vaal 95—02, dir. f. Swedish export. cy i Johannesburg 02—06, återkom t. Sverige 07 som chef för Wiklunds automobilavd., bild. egen automobil-försäljn.-firma A.-b. J. Nerén & Co 10, chef för Högmans autom.-avd. 12—14. Sdn sistn är red. f. tidskr. Motor. En av vårt lands främsta auto-mobilförare, tilld. K. A. K. förarmed. i guld, vunnit otaliga framst. pris v. motortäv. t. lands o. sjöes.

JOHAN SCHRÖDERHEIM †. Stud. 45, fil. dr. 54, fil. jubeldr. 04. Tj.-gjorde i riddarhuskansliet o. i Riksd. F. K. kansli under riksd. 53—74; e. kansl. v. chefsämbl. för elektr. telegrafverket 56, kopist där 69; kansli-sekr. 78, registrat. 79—91; kansliråd i K. M. kansli 89; tillsyn.-man f. frälse förmynd.-skap i Stockh. 92.

ARVED ARVEDSON †. Stud. 73, kont. anst. i utl. 74—77, kassakontr. v. Österg. e. bank i Link. 79, kamr. 81, kont.-chef v. Kristianst. e. bank i Kristianst. 97, verkst. dir. f. bankens avd.-kontor i Hällingsborg 98—01, kassadir. i Bank A.-B. S. Sveriges avd.-kont. där 01, i Karlskr. 04, i Malmö 07, i Stockh. 09.

ALFRED EWALD †. Elev v. Stat. järnv. 71, föste stat.-skr. 87, stat.-insp. i Höör 96, i Arlov 1900, överinsp. i Malmö 02—18. Intr. som verkst. dir. i bankfirman Kassman & Co. i Malmö sistn. år.

HENRIK PRIPP †. Egnade sig efter avslut. studier v. Polytechn. i Zü-richt åt bryggeriindustrien o. blev 91 verkst. dir. f. brygg. Kronan i Göte-borg. Överledd senare t. affärsrörelse o. övertog firman Lyrolm & Co. i Göteborg. Har senaste tid varit bosatt i Laxå bruk, vars huvudbyggn. han arrenderade. Under sin studietid i Zürich var P. en av våra främste roddare där, vilken vid de på sin tid även här hemma i hög grad upp-märksamade tävlingarna mellan eleverna, alldeles särskilt utmärkte sig. Senare blev han en av västkustens främste seglare. Synnerligen konst-resserad utövade han själv o. med framgång målning i olja.

Svårast härjade den i april månad, då 100—140 per-soner dagligen dogo av denna fruktansvärda epidemi, och statistiken utvisar att i Harbin sammanlagt icke mindre än 3100 människor, däribland dock endast ett fåtal ryssar och japaner, blevo liemannens offer. Med bävan och ångslan erfor man, huru dödsfallen i för-stone dagligen ökades och fick bevittna, huru de för-färliga påstavnarna med sina dödsföraktande, bödel-sklädda besättningar rusade fram på gatorna, uppsökande de stackars offren för att bringa dem den hjälp, som det stod i mänsklig förmåga att lämna. Jag må säga, att överlänna till Hvar 8 Dag, och vars namn är Dr. Wu Lien-teh, gjort underbara ting i kampen för påstens besegrande. Denne framstående och i utomlandskretsar kände läkare — utsedd som president vid Internationella Påstkonferensen i Mukden år 1911, varvid representanter för ca 12 nationer när-vore — har jämte sin skicklige assistent, Doktor J. W. H. Chen (Cambridge-student), och några andra ryska och kinesiska doktorer härvidlag utfört ett verkligt hjältemodigt och oegennyttigt jättearbete. Vad som i synnerhet bidrog till att betunga dessa mäns arbete var kinesernas vidskepelse och paniska för-skräckelse för denna oförklarliga sjukdom. Bland den lägre befolkningen var det en allmänt utbredd up-fattning, att Dr. Wu för varje dödsfall ernöll en viss summa pengar och att hans utskickade gingo omkring på torg och gator och sprutade in gift i mat och frukt.

Mot slutet av april sjönk dödsiffran hastigt och i början av maj var pesten till all lycka fullständigt bekämpad.

En uppgift från utrikesdepartementet att Schantung ännu den 20 juli var förklarad påstmittat torde bero på att resp. legation icke insatt något meddelande och intill dess kan ej smittoförklaringen upphävas. I själva verket kan påsten dock vara hävd.

Till bild å sid. 807.

En nordisk skolkongress för ungdomens fysiska fostran, an-ordnad av Sveriges skolornmds gymnastik- och idrottsförbund, sammanträdde i Stockholm å Riksidrottsförbundets kansli den 5 september. Detta första sammanträde var av enskild natur och vid detsamma utsågs till mötets ordförande rektor Carl Svedelius och till sekreterare herr K. A. Kullerstrand. Tre arbetsutskott tillsattes för olika fördelning av arbetet och under o'ika ord-föraren. Senare på dagen öppnades de offentliga förhandling-arna i Läkaresällskapetets lokal varvid de till ett femtiotal upp-gående närvarande deltagarna från Sverige, Norge, Danmark och Finland hälsades välkomna av rektor Svedelius. Redogörelser för kroppsövningarnes ställning i respektive länders skolor lämnades av gymnastikinspektören, teol. kand. K. A. Knudsen för Danmark, professor J. Wilksman för Finland och överstelöjtnant I. Bentzen för Norge. Efter mötets slut var tillfälle berett för de däri del-tagande att närvara vid prisutdelningen i Stadion i samband med skolornmds årligen återkommande skjutävlingar, som just avslutats, varpå gemensam middag intogs å Fiskartorget. Kongressen fick sin avslutning den 7 sept.

DEN FÖRSTA KVINNAN I SVERIGES
RIKSDAG.

FRÖKEN KERSTIN HESSELGREN.

Till bild å sid. 805.

Den 12 september förrättades val av ledamöter för Göteborgs stad i Första kammaren av de för detta ändamål utsedda elektorerna. Det visade sig därvid, att de 5 frisinnade elektorerna ingått valkartell med de 35 socialdemokratiska, varför det möjliggjordes för den sålunda förenade vänstern att bringa avgörandet om, vilket parti den femte platsen på stadens senatörsbänk skulle tillfalla, till lottning. Då lottningen utföll till vänsterns fördel — det hade sitt lilla pikanteri, att det var biskop Rodhe, som i egenskap av äldste elektor drog lotten — blev till allmän överraskning riksarkivarier Sam Clason utan mandat, men överraskningen blev ännu större, då det visade sig, att de frisinnades segrande kandidat icke var deras avgående representant herr Hjalmar Wijk, vilken under rådande förhållanden undanbett sig återval, utan i stället yrkesinspektisen, fröken Kerstin Hesselgren. Tack vare en slump, som väl må kallas lycklig, inträffade det sålunda helt oväntat, att Sveriges Första kvinnliga riksdagsrepresentant blev vald i Göteborg och till första kammaren, icke som man väntat i Falun och till Andra.

Genom en slump, som väl må kallas lycklig, sade vi. Ty i en värdigare gestalt än fröken Hesselgrens hade den svenska kvinnan näppligen kunnat göra sitt intåg i riksdagen. Intet har hon i sig av kvinnosakskvinna men desto mera av insikt och erfarenhet på grund av utförd gärning i det samhällsverk, för vilket kvinnan har särskilda förtjänstgöringar: i uppfostran till husmoderns gärning, till vårdnad om de fattiga och svaga, till skydd för de kvinnor, som icke unnats lyckan att helt få ägna sig åt hemmets värv, utan nödgats taga sin tillflykt till fabriken för att vinna sin utkomst. H. S. D. har redan tidigare (XXI: no 17) över fröken Hesselgren lämnat en utförlig biografi och skall nu icke återupprepa det då sagda. Här må biotf givas uttryck åt den förhoppningen, att detta första kvinnoval till riksdagen måtte varsla om de följande: att de ytterligare kvinnor, vilka komma att inväljas i vår svenska folkrepresentation, måtte kunna mäta sig med denna den första kvinnliga förstakammarledamoten.

TEATERPREMIÄRER.

Till bilder å sid. 805.

Den svenska dramatiken synes gå till mötes en renässans på Stockholms scener — tre svenska uppremiärer på huvudstadens förnämsta skådebanor och ytterligare två svenska pjäser på ett par mindre teatrar äro i sanning en lovande inledning till den begynnande teatersäsongen.

Dramatiska teatern framförde vid sin den 7 sept. givna föreställning Pär Lagerqvists ytterligt subtila lilla scenbild "Den svåra stunden" eller rättare den sista av en trilogi enaktare med denna benämning samt Mollères grella och schematiska komedi "George Dandin". Det ana en bild från dödens rike, den andra en återspeglning av det starkt pulserande livet. Steget är onekligen långt och kan ej utan våda och besvär tagas. Mollères komedi gjordes nu ovanpå den suggererande förpjäsen ett oförtjätt svagt intryck och skräckstämningen, som "Den svåra stunden" efterlämnat, ville ej ge med sig. I fråga om båda scenalstren hade regissören, Olof Molander, åstadkommit ett vackert och ytterst verkningsfullt arbete. Som taylor betraktade torde de båda styckenas uppsättning tillhöra det vackraste i den vägen som skådats i Stockholm. "Den svåra stunden" gav en mäktig illusion av tidlös, svidande ödslighet där det lilla barnets ande med sin fladdrande ljuslåga rör sig som en rolös skugga i allt det skugglika. Inga Tidblad som här hade sin andra större roll vid teatern — man minns ännu med glädje hennes graciösa Ariet i "Stormen" — förtjänar en särskild eloge för de mjuka naturliga tonfallen. Hennes röst har ett alldeles obeskrivligt musikaliskt behag. Kom så "George Dandin", den tragikomiska historien om bonden som varit fälång och tanklös nog att gifva sig in i en högfärdig adelsfamilj och får sota där för. Även här gjorde den sceniska inramningen en ypperlig verkan med den vackra vita slottsfasaden och de strängt stillerade klippta häckarna omkring. Men spelet togs alldeles för tungt och allvarligt och det hjälpte icke att såväl Nils Personne som Thekla Ahlander lade in det mesta möjliga av den komiska festivitats som man är van att finna hos dem i roller från detta de stora franska klassikernas tiderav. Speciellt huvudrollens framställare, Gustav Molander, gjorde ett alltför djupt tragiskt intryck och lade med sitt något släpiga spel sordin över hela föreställningen. I bifallet efter "Den svåra stunden" blandade sig rätt kraftiga hyssjningar, som emellertid hastigt dränktes i energiska applåder. Efter "George Dandin" hördes inga hyssjningar men så mycket hjärtligare bifallsyttringar.

Kungliga Mindre Dramatiska teatern, under vilket namn förutvarande "Intima teatern" framträder under den nya regimen, hade för öppningsföreställningen den 10 sept. Ivar Thor Thunbergs folkdikt "Svenskt folk" på sitt program. Det är en tung och dyster skildring i stil med Geijerstams mest skräckinjagande folkskildringar och har sitt enda ljusa moment i den unga flickans storsinta kärlek, som rymmer både mod och handlingskraft. Vad som ger pjäsen dess obestridliga värde är den dramatiskt förtätade spänningen, som mot slutet stegras nära nog till out-härdlighet. Verket är därjämte rätt skickligt uppbyggt och repil-

kerna falla tunga och kärva. Teatern hade ett tillgå synnerligen lämpliga krafter för de olika rollerna. Speciellt Carl Brovallius och Ivar Nilsson skapade ett par briljanta typer av de båda gamla var på sitt sätt vanföra rivalerna och Uno Henning gjorde den unga sonen med tillbörlig ungdomlig kraut och bravur. Svagare var Maria Schildknecht, som den rysliga gamla kvinnan. I varje fall lyckades hon ej få fram den robusta kraft och omänskliga hjärtlöshet, som skulle gjort händelseförloppet sannolikt och övertygande. Applåderna tilltog påfallande i värme efter varje akt och nådde efter den sista en sådan styrka att pjäsens framgång måste anses fastslagen.

Även Svenska teatern hade en svensk uppremiär att bjuda var inresserade teaterpublik, i det att Einar Smiths bebådade "Royal Suédois" gick över scenen den 9 september, mottagen som en avgjord succés. — Skådespelets namn och "hjältens" roll härröra från den 1813 i Pommern med fransmän och italienare uppsatta bataljonen i svensk tjänst, vilken följande år förstördes och överfördes till Sverige för att deltaga i kriget mot Norge. — Efter freden förlades regementet, som fått namnet "Royal Suédois", till Sveriges västkust och upplöstes redan samma år. — Dess historia blev aldrig ärofull, och en av dess officerare är hjälten i det nya skådespelet. — Denne inleder en kärleksförbindelse med en ung godsägarfru, men avslöjas i god tid som en sanskyldig bov. — Hjältens-bovens roll utfördes med brio av Gösta Ekman och den unga fruns av fru Erastoff, som i de scener vilka ligger för hennes temperament utvecklade sin rika konst. —

Uppsättningen var tidsrogen och vacker och hela föreställningen blev, som sagt, en verklig succés varom författaren och huvudrollernas innehavare, främst herr Ekman, fingo hörbara intyg.

Till bild å sid. 804.

Som en märkesdag i svensk teaterhistoria kan den 31 augusti betecknas då nämligen den svenska dramatikens enda klassiska drama "Mäster Olof" gick för hundrade gången över vår nationalteaters scen. Representationen fick denna gång också sitt stora speciella intresse därigenom att huvudrollen, som förut på denna scen spelats av Anders de Wahl och Ivar Nilsson, nu återgavs av herr Uno Henning, sedan ett par år en av Dramatiska teaterns allra främsta yngre krafter. Hans gestaltande av denna den svenska kyrkans unge reformator och hängivne Lutherlärjunge blev också en högst märklig prestation och vad hans Mäster Olof möjligen saknade i fråga om robust kraft och pondus vann han i ungdomlig glöd och entusiasm. Bifallet från den glädjande talrika publiken var också påfallande hjärtligt och kritikens lovord efteråt så gott som enstämmigt.

Till bild å sid. 810.

De tyska och österrikiska krigsbarn, vilka på inbjudan av svenska hem tillbringat sin sommar här i landet, hava nu börjat göra uppbrött för att återvända till sina resp. hemland. Den sista kontingenten från Göteborgs och Bohuslän till ett antal av 260 barn samt ytterligare en grupp av 50 tyska barn från Värmland avreste den 2 sept. från Göteborg söderut. Under vägen anslöt sig nya kontingenter från Halland, Skåne och Blekinge. Vid äresan från Trelleborg omfattade transporten, vars ledning där överogs av löjtnant Hadar Egnell, Stockholm, ca 1300 barn. Sedan de tyska barnen avlämnats i Berlin, fortsatte den österrikiska kontingenten rean till Wien, dit den ledsagades av ingenjör J. A. Nielsen, fru Maria Hjortzberg och fröken Sigrd Uddenberg, vilka medföljt från Göteborg. Från Stockholm hava avgått två mindre krigsbarnstransporter. Den stora transporten därifrån äger rum den 23 sept.

De hemresande barnen, vilka på det rikligaste utrustats av sina svenska vänner med nya kostymer, skodon o. d., gjorde intryck av hälsa och kraft. Avskedet mellan fosterföräldrar och skyddslingar var det hjärtligaste om än prägladt av skilsmässans vemod.

INNEHÅLL: Överdirektören d:r A. W. Wallén (biografi och helsidesporträtt). — Prins Eugen. — Fröken Sigrd Rudebeck 90 år. — Fru Ingeborg Gubson 70 år. — 200-årsminnet av Chapmans födelse högtidlighålles i Göteborg. — Nordiska skolkongressen för fysisk fostran i Stockholm. — Svensk hjälpexpedition till Ryssland. — Svenska Turisttrafikförbundets för Södra Sverige möte i Falsterbo. — Tyska och österrikiska barn avresa från Sverige. — Vilhelmina municipalsamhälle eldhäjat. — Luftfartskonferensen i München. — Svenska uppremiärer på huvudstadens scener. — Konflikten mellan Bayern och tyska riksregeringen. — Porträtt och bilder till dagskrönikan. — Veckans porträtgalleri. — Pjästen i Kina.

GLÖM EJ

snarast förnya prenumerationen å HVAR 8 DAG

NY ÅRGÅNG 1 OKTOBER

Se vidare omslaget, sidan 18.

Forts. fr. å sid. 812.

monarkistiska rörelse, som växt upp i Tyskland och innebär en fara för republikens bestånd, har sitt centrum i Bayern. Efter mordet på den frisinnade tyske politikern Erzberger utfärdade tyska regeringen en del uteslutande mot högerpartiet riktade säkerhetsåtgärder med bl. a. indragandet av partiets ledande prässorgan. Vidare dekreterade riksregeringen, att belägringsstillståndet i Bayern, vilket av därvarande regering utfärdats till skydd mot anslag från yttersta vänstern, skulle upphävas. Mot samtliga dessa förordningar reste bayerska regeringen ett häftigt motstånd och högerprässen, vars organ alljämt utkommo, gjorde sig till talesman för en separation från riket. Starka krafter voro dock i rörelse för att söka åvågbringa en kompromiss, en bayersk delegation avreste till Berlin och hemförde till München ett av riksregeringen utarbetat förslag till överenskommelse, vilket innehöll betydande eftergifter för Bayerns krav. Första paragrafen i rikspresidentens efter Erzbergers mord utfärdade säkerhetsförordning, vilken hotar med straff alla som upphetsa till våldsamheter mot representanter för den republikanska statsformen, skulle utvidgas och gälla alla personer som innehava offentlig ställning. Vidare skulle tidningsförbud icke för förbundsstaternas räkning kunna utfärdas av riks-presidenten utan endast av vederbörande förbundsstats myndigheter, hos vilka inrikesministern skulle äga rätt att göra hemställan därom. Upphävandet av belägringsstillståndet i Bayern skulle överlämnas till dess regering under förutsättning att åtgärden inom rimlig tid företoges. De bayerska myndigheterna skulle dock alljämt äga befogenhet att förbjuda demonstrationer och politiska möten, vil-

kas ändamål kunde misstänkas vara att upphetsa befolkningen. Den bayerska regeringen förklarade den 10 sept. med 5 röster mot 2, att den icke kunde anbefalla lantdagen att antaga riksregeringens förslag. Ministerpresidenten von Kahr bedödade därjämte sin demission, i händelse lantdagen gäve sitt medgivande till riksregeringens krav om belägringsstillståndets upphävande. Då majoritet här för dock finnes inom lantdagen, har ministerpresidenten v. Kahr och justitieministern Roth ingivit sina avskedsansökningar. Det föreligger därjämte möjlighet icke blott för en fullständig ministerkris utan även en koalitions-kris med det demokratiska partiets och eventuellt även bondeförbundets utbrytning ur det maktägande koalitionsblocket i lantdagen, vilket förfogar över 110 röster mot den socialistiska oppositionens 48 röster.

Från socialdemokratiskt håll fordras att riksregeringen med användande av alla de kraftmedel författningen tillåter, skall tvinga Bayern till underkastelse. Nordbayerns socialister vilja, att denna landsdel skall lösslita sig från det reaktionära Syd-Bayern och utropas till republiken Franken.

Forts. fr. sid. 808

För att hindra den fruktansvärda nöd, som branden medfört hava vittomfattande åtgärder vidtagits. På förslag av landshövding Schotte komma sålunda bostadsbaracker att uppföras för de husvilla. Offentlig bespisning av de nödlidande

har därjämte anordnats och en penninginsamling igångsatts. Från länsstyrelsen i Umeå har lämnats ett bidrag av 5,000 kr. och från Drottningens centralkommitté och överstyrelsen för Röda korset hava utanordnats resp. 10,000 och 5,000 kr.

Amatörfoto. O. H. Humble, Östersund. Klitch: Goës, Öbg. "TRE TALLAR MITT I SVERIGE", c:a 5 km. S. S. V. från Östersund vid Rasten i Frösö s:n. — De äro väl synliga från staden då de te sig som tre ehuru de i själva verket äro fem. Och det märkliga med dem är endast att de lära stå mitt i Sverige.

Efter fotograf.

Klitch: Goës, Öbg.

ROSSVIKSÄPPLENS MODERTRÄD å Rossviks säteri i Söderman län i år fridlyst såsom naturminnesmärke.

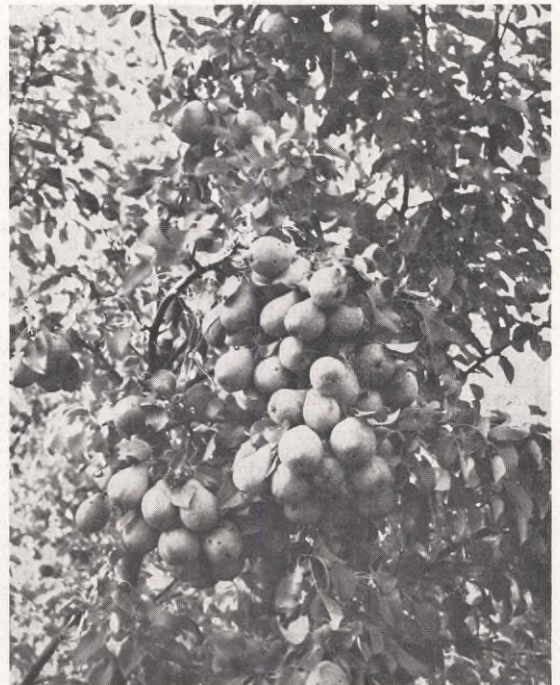

Foto. Reimers, Gävle.

Klitch: Goës, Öbg.

ETT RIKT PÄRONTRÄD VID LEXE, Gävle.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller oivillkorligt förbud.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTTEBORG.